

שהוא דרבנן, אבל בק"ש דאורייתא מפסיקין אף בדאיכא שהות כדאמרן

ללמוד לפני התפילה

9. משנה ברורה סימן פט ס"ק ל
ללמוד אסור - ר"ל להתחיל ללמוד אבל אם כבר התחיל אפילו אחר שהגיע הזמן שוב אינו פוסק אם ישאר לו שהות אח"כ להתפלל בזמן תפלה אך ק"ש י"א דצריך להפסיק ולקרוא כיון שהתחיל אחר שכבר הגיע זמנה ויש מקילין גם בזה אם לא שירא שיעבור הזמן ועיין לקמן בס"י ק"ו בבה"ל:

10. משנה ברורה סימן פט ס"ק לא
(לא) משיגיע וכו' - היינו משעלה עמוד השחר אבל קודם לזה מותר אפילו להתחיל וכשהתחיל ממילא שוב אינו פוסק אם לא שירא שיעבור הזמן ויש מקילין לכתחילה אפילו אחר שעלה עה"ש כ"ז שלא הגיע זמן סמוך להנץ שראוי להתפלל בו לכתחילה:

11. משנה ברורה סימן פט ס"ק לב
(לב) בבית מדרשו - ר"ל ביחידות ואם רגילין צבור להתאסף אליו שם גם בזה מותר דוודאי יזכרוהו כשיבואו ועיין סימן צ' ס"ח בהג"ה:

12. משנה ברורה סימן פט ס"ק לד
(לד) ויעבור וכו' - ואם אמר לחבירו שאינו לומד שאם יטרד בגירסא יזכרנו שלא יעביר הזמן מותר ללמוד:

13. דרשו הערה 40
ואם חברו גם לומד, מ"מ אם חבירו רגיל ללכת לבית הכנסת, לכאורה יכול להיות שומר עבורו, שהרי על הרגיל ללכת לבית הכנסת לא אסרו ללמוד קודם התפילה. ולענין חבורה הלומדת יחדיו. כתב המקור חיים שמותרים ללמוד, כיון שכל אחד יזכיר לשני.

14. פסקי תשובות אורח חיים סימן פט אות כג
ועפ"י דברי המשנ"ב והפוסקים הכא כמעט ואין מציאות אשר יש לאסור הלימוד לפני התפילה אף לשיטת רש"י האוסר בזה, כי אין האיסור אמור אלא במי שלומד יחידי או בחברותא אשר שניהם רגילים להתפלל ביחידות, ואין מאן דהו שיזכיר להם להתפלל, ונמצאים במקום שאין מתאספים שם מנין לתפילה, וגם אז אינו אסור אלא בלימוד דרך עיון ופולפול אשר יש חשש שיטרד וימשך בלימודו עד שיעבור זמן תפילה, וגם לאחר כל דברים אלו נקטינן שאין לאסור אלא כשהגיע זמן תפילה לכתחילה, דהיינו סמוך לנץ החמה, אבל להתחיל קודם מותר לכתחילה, ואף אם ימשיך בלימודו לאחר הנץ ובלבד שיזהר שלא ימשך עד שיעבור זמן ק"ש ותפילה.

15. ערוך השולחן אורח חיים סימן פט סעיף כז
[וק"ל אעיקר הדבר מנ"ל שרש"י סובר כן דילמא אבא בנימין היה מחמיר על עצמו ואפשר דאם היה מותר מדינא לא היה מחמיר לבלי ללמוד וגם תר"י כתבו שרש"י ז"ל היה נוהג כן ואין להקשות על רש"י מהא דאין עומדין להתפלל אלא מתוך הלכה פסוקה כדאיתא [שם ל"א]. דזהו דבר קצר וליכא חשש המשכה ולא בלימוד ארוך ועתה נוהגים ללמוד בכל אופן כדעת התוס' והרא"ש וגם הרמב"ם לא הזכיר מזה דבר]:

16. שו"ת משנה הלכות חלק יח סימן סז
בדבר שאלתו לענין בית הכנסת שפעמיים בשבוע לומדים שיעור למשך שעה, ואין להם עשרה לעשות מנין לעצמם לאחר השיעור, ואמנם באמצע לימוד השיעור יש מנין המתפללים בחדר אחר. איך הדיון, האם צריכים להפסיק באמצע השיעור כדי להתפלל בצבור, או שפיר דמי להתפלל אחר השיעור אף בלי מנין כדי שלא יבטל השיעור, כי ע"י הפסק זה עלול כל השיעור להתבטל.

1. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף ה עמוד ב
תניא, אבא בנימין אומר: על שני דברים הייתי מצטער כל ימי - על תפילתי שתהא לפני מטתי, (כל ימי נזרתתי שלא לעשות מלאכה ושלא לעסוק בתורה כשעמדתי ממטתי עד שאקרא קריאת שמע ואתפלל.)

2. תוספות מסכת ברכות דף ה עמוד ב
אלא אימא סמוך למטתי - שלא היה עושה מלאכה עד שיתפלל. ורש"י פירש אפילו ללמוד שאסור ללמוד קודם תפלה. ולא ידעתי מנא ליה. אבל ראייה דשרי ללמוד קודם דלקמן בפרק שני (דף יד ב) אמרינן דרב מקדים ומשי ידיה ומברך ומתני פרקיה וקרי ק"ש כי מטא זמן ק"ש וכו'.

3. רא"ש מסכת ברכות פרק א סימן ז
ורש"י פי' שגם לתלמודו אין לו להפסיק ותימא הוא מנ"ל הא. ואפשר דמירי באדם שמתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבהכ"נ דאיכא למיחש דלמא מיטרד בגירסתיה ויעבור זמן תפלה וקריאת שמע.

4. רבינו יונה מסכת ברכות דף ג עמוד א
ורש"י ז"ל פי' שהיה נזהר דאפי' לקרות לא היה רוצה אחר שעלה עה"ש עד שיתפלל ואומרי' רבני צרפת ז"ל שלא מצינו בשום מקום שהלימוד יהא אסור. ואפי' לדברי רש"י ז"ל אין לאוסרו אלא כשלומד לעצמו מפני שיכול להתפלל תחלה ולחזור ללימודו אח"כ אבל במי שמלמד לאחרים ודאי מותר כיון שהשעה עוברת דזכות הרבים דבר גדול הוא ואם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו ללמוד אח"כ שכן מצינו ברבינו הקדוש ז"ל שהיה מלמד לתלמידיו וכשהיה מגיע זמן ק"ש היה מעביר ידיו על גבי עיניו וקורא ק"ש וחוזר ללימודו ואח"כ ה' מתפלל ולא היה חושש אף על פי שהיה מגיע התחלת זמן התפלה ולא חיישינן שמא ישכח ותעבור השעה דכיון שהתפלה דרך הוא להתפלל אותה בכל יום יתן אל לבו הדבר ויזכור ויתפלל:

5. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן פט סעיף ו
אפילו ללמוד, אסור משיגיע זמן תפלה, והיינו מי שרגיל להתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבהכ"נ, דאיכא למיחש דלמא מטריד בגירסיה ויעבור זמן ק"ש ותפלה; אבל מי שרגיל לילך לבהכ"נ, מותר. ואם הוא מלמד לאחרים, אפילו אם אינו רגיל לילך לבית הכנסת, מותר כיון שהשעה עוברת, דזכות הרבים דבר גדול הוא ואם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו ללמוד (ע"ל ס"י ק"ו).

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות תפילה סימן קו סעיף ג
מי שתורתו אומנתו, כגון רשב"י וחביריו, מפסיק לק"ש, ולא לתפלה; אבל אנו, מפסיקים בין לק"ש בין לתפלה. ... (ואם אין השעה עוברת, ויש לו שהות עדיין להתפלל ולקרא ק"ש, אינו פוסק כלל) (ב"י בשם הר"ן).

7. מגן אברהם סימן קו ס"ק ו
אינו פוסק כלל. אף על גב שבס"י פ"ט פסק דאסור ללמוד משהגיע זמן תפלה דלא כהר"ן מכל מקום אם התחיל אינו פוסק כנ"ל:

8. אליה רבה סימן ע
והנלע"ד בדעת הלבוש, שראה דברי ב"י בסוף ס"י ק"ו שהביא דברי בעל המאור [שבת ג ע"ב ד"ה מתני'] שהביא הר"ן שכתב דאין מפסיקין בדאיכא שהות. אבל במחילת כבודו לא ירד לעומקו, דעל כרחך בעל המאור לא מירי אלא בתפלה

אין ראוי לרחוץ הגוף בסבון וכדומה קודם התפלה, אבל להתשטף במים בלבד אפשר דמותר. (דאף שמבואר בסימן פט שלא גזרו על מרחץ סמוך לשחרית, מכל מקום היינו דוקא משעלה עמוד השחר, הרי בלא"ה אסור לאדם להתעסק בצרכיו, ולכן אף שמקילים להחשיב את הרחיצה כצורך התפלה והו"ל חפצי שמים דמותר, מכל מקום רחיצה בסבון הריהי צרכי עצמו בלבד ואין לראותה כצורך התפלה והו"ל חפצי שמים דמותר, מכל מקום רחיצה בסבון הריהי צרכי עצמו בלבד ואין לראותה כצורך התפלה ולכן מסתבר להחמיר.

אבל מקלחת פשוטה ורגילה שעושים היום דרך עראי ואפילו במעט סבון להתנקות מזיעה למי שמרגיש עצמו מזוהם, הרי זה בכלל רחיצת פניו ידיו ורגליו שאיתא בגמ' (שבת נ ב) רוחץ אדם פניו ידיו ורגליו בכל יום משום כבוד קונו, ובכלל כבוד התפלה הוא, וחפצי שמים לא אסרו, וכ"ש שאין פקפוק כלל בטבילה במקוה קודם התפילה. אבל אלו ההולכים לים או לבריכה לשוט ולהתענג כשהם עדיין לפני התפילה אין לזה הוראת היתר, ואפילו יגידו קודם לכן מקצת ברכות, ורק אלו שזקוקים לכך עפ"י הוראת רופא לצורך בריאותם ומחמת סיבה מוצדקת העת המוכשר אצלם להתעסק בכך הוא רק לפני התפילה, ויקפידו לומר ברכה"ת וקריאת שמע קודם לכן.

והנראה, דלפום ריהטא הדבר מפורש בשו"ע (או"ח סי' פ"ט ס"ו), וז"ל המחבר, אפילו ללמוד אסור משיגיע זמן תפלה, והיינו מי שרגיל להתפלל בבית מדרשו ואינו רגיל לילך לבית הכנסת, דאיכא למיחש דלמא מטריד בגירסיה ויעבור זמן קריאת שמע ותפלה, אבל מי שרגיל לילך לבית הכנסת מותר. ואם הוא מלמד לאחרים, אפילו אם אינו רגיל לילך לבית הכנסת מותר, כיון שהשעה עוברת, דזכות הרבים דבר גדול הוא, ואם לא ילמדו עכשיו יתבטלו ולא יוכלו ללמוד, עכ"ל. והנה זה שרגיל להתפלל בביהמ"ד, רצונו לומר שמתפלל ביחידות, כמבואר במשנ"ב (ס"ק ל"ב). ומ"מ כתב המחבר דאם מלמד לאחרים אינו צריך להפסיק אף כשמגיע זמן תפלה, וכ"ש דאינו מפסיק בכדי להתפלל בצבור, דבכך מיירי במתפלל ביחידות. ... ומיהו אומר אני, דאם אין חשש שהשיעור יתבטל מחמת זה, ואפשר להם להתפלל עם הציבור ולהשלים את סדרם אחר התפלה, מהיות טוב לעשות כן. וכמו שכתב הב"י (סי' ע' ד"ה תנן בפ"ק דשבת) והלבוש (סי' ק"ו ס"ג), דהא דאם לומד עם אחרים אינו פוסק, דוקא אם יתבטלו מלימודם כשיפסיקו, אבל אם לא יתבטלו צריך להפסיק, ע"ש. וא"כ הכא נמי אם לא יתבטלו צריך להפסיק, וכ"ש בשביל תפלה בצבור.

רחיצה לפני התפילה

ומותר להסתפר וליכנס למרחץ סמוך לשחרית מפני שלא גזרו אלא סמוך למנחה שהוא דבר המצוי שרוב העם נכנסין שם ביום אבל בשחר דבר שאינו מצוי לא גזרו בו.

מותר להסתפר וליכנס למרחץ סמוך לשחרית, שלא גזרו אלא סמוך למנחה שהוא דבר המצוי.

(יב) סמוך לשחרית וכו'. דוקא קודם עלות השחר אבל אח"כ אסורים, דלא עדיפי משאר מלאכות האסורים (פסקי תוס'). אבל בכל בו דף ח' [ע"ב] משמע דיש חילוק דדוקא בשאר מלאכות אסור אחר עלות השחר.

(לו) להסתפר וכו' - דוקא סמוך לשחרית דהיינו קודם שעלה עמוד השחר אבל משעלה עמוד השחר גם זה אסור [א"ר]

ואשר שאל כב' בענין המבואר באו"ח סי' פ"ט דלא יכנס למרחץ לפני תפלת שחרית וא"כ על מה סומכים בנ"א דרוחצים במקלחת וסבון כרגיל לפני התפלה. הנה לשון השו"ע סי' פ"ט ס"ג, מותר להסתפר וליכנס למרחץ שלא גזרו אלא סמוך למנחה, ובא"ר שם ומובא ג"כ במ"ב, דההיתר רק לפני עלות השחר אבל מעלות השחר ואילך גם זה אסור, איברא בא"ר ס"ק י"ב משמע דלא בריא לי' בכלל האי דינא דיאסר מרחץ לפני תפלת שחרית גם בהגיע זמן תפלה עכ"פ ספיקא דדינא הוא, ועלינו להחמיר לכתחלה, אבל בנ"ד יש ללמד זכות כיון דעיקר כניסת בני"א למקוה הוא לטבול טבילת טהרה טבילת מצוה להתפלל בטהרת הגוף ונפש (אעפ"י שאין חיוב) ומה שרוחצים תחת המקלחת כדי להעביר כל לכלוך כעין חפיפה, וגם עצם עמידה תחת המקלחת בלי לשבת במים חמים בכל הגוף הוא רק רחיצה ארעית כלפי הלכה זאת, ואין חשש שיבא לידי בטול תפלה עי"ז, אבל פשוט שע"ה המאריכים ברחיצה זו שהוא דבר מגונה.